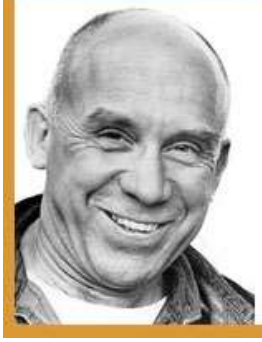

Nieuwsbrief Mertonvrienden van de Lage Landen

Thomas Merton, *Vrede in het na-christelijk Tijdperk*. Damon, Eindhoven 2022 blz.187-89

Wat door de christen nog moet worden onderzocht is het gebied waarover het minst wordt nagedacht, dat toevallig ook het gebied is waarvoor de noodzaak het grootst is om het te onderzoeken en dat wellicht de enige plek is waar iets kan worden gedaan.

Waardoor wordt onze politiek van haat en verwoesting gedicteerd? Wat lijkt ons onverbiddelijk te drijven naar het noodlot dat we allemaal vrezen en dat we proberen te vermijden? Die vraag is niet moeilijk te beantwoorden. Waarmee begon de Eerste Wereldoorlog? Waarmee begon de Tweede Wereldoorlog? Het antwoord is gewoon de fanatieke, kortzichtige, irrationele en koppige krachten die de kop opsteken bij het nationalisme. Christopher Dawson zei:

> "De nederlaag van Hitler betekent niet dat we het einde gezien hebben van zulke bewegingen. In onze moderne democratische wereld liggen irrationele krachten heel dicht onder de oppervlakte, en hun plotselinge uitbarsting onder invloed van nationalistische of revolutionaire ideologieën is van alle gevaren die de moderne wereld bedreigen het grootste... Het is op dit punt dat de behoefte aan herbevestiging van christelijke principes duidelijk wordt... Voor zover nationalisme de principes (van hogere orde en goddelijke rechtvaardigheid voor alle mensen) ontkent en de natie en de natiestaat neerzet als het uiteindelijke object van de loyaliteit van mensen, vertegenwoordigt ze de meest gedegenereerde beweging die de wereld ooit heeft gekend, omdat ze de grote centrale waarheid waarop de beschaving was gegrondvest ontkent en terugkeert naar de heidense afgodendienst van stammenbarbarisme."

Dawson citeert daarna paus Pius XII die onderscheid maakt tussen “nationaal leven” en “nationalistisch politieke overtuigingen”. Nationaal leven is een combinatie van alle waarden die een sociale groep kenmerken en waarmee deze groep een bijdrage kan leveren aan de hele gemeenschap van naties. Nationalistisch politieke overtuigingen zijn echter verdelend, destructief en geven een verwrongen voorstelling van oprechte nationale waarden. Zij vormen “in beginsel een splijtzwam binnen de gemeenschap van volkeren”.

Dan is dit de conclusie: de christen is eraan gehouden zich in te zetten voor de vrede door zich te verzetten tegen wereldwijde ontbinding en anarchie. Vanwege nationalistische en revolutionaire ideologieën (want het communisme buit in feite het intense nationalisme van achtergebleven volken uit) worden de eenheid en de orde van de beschaafde samenleving verbroken door een wereldwijd spook van verwarring en wanorde.

Het klopt dat we leven in een tijdperk van revolutie en dat het uiteenvallen en de herordening van de maatschappij onvermijdelijk zijn. Maar de christen moet inzien dat hij niet mag bijdragen aan de blinde destructieve krachten van vernieling die de beschaving en de hele mensheid dreigen te verwoesten. Hij moet eerder zoeken naar opbouwen dan naar afbreken. Hij moet zijn inspanningen richten op wereldeenheid en niet op de verdeeldheid van de wereld. Iedereen die een politiek van haat en oorlog voorstaat werkt aan de verdeeldheid en de verwoesting van de beschaafde mensheid.

We moeten ervan overtuigd raken dat er bepaalde vormen van geweld bestaan die de morele wet aan iedereen absoluut verbiedt, zoals het gebruik van marteling, het doden van gijzelaars, genocide (of de massale uitroeiing van raciale, nationale of andere groepen met als enige reden dat ze tot een "ongewenste" categorie behoren). Het verwoesten van burgercentra door nucleaire vernietiging is genocide.

We moeten ons bewust worden van het giftige effect van de massamedia die geweld, wreedheid en sadisme voortdurend onder de aandacht brengen van ongeïnformeerde en onverantwoordelijke mensen. We moeten erkennen dat het feit dat heden ten dage het economische leven van de hoger ontwikkelde naties voor een groot deel geconcentreerd is rondom de wapenproductie, raketten en ander vernietigingstuig, een gevaar vormt voor de hele wereld.

We moeten er rekening mee houden dat haatpropaganda en het voortdurende gesteggel tussen regeringen altijd en onvermijdelijk hebben geleid tot gewelddadig conflict. We moeten de implicaties erkennen van het stemmen voor extremistische politici die haatpolitiek stimuleren. We moeten het trieste effect van fanatisme en heksenjachten erkennen binnen onze eigen natie. We moeten nooit vergeten dat onze meest normale beslissingen afschuwelijke consequenties kunnen hebben.

Het is niet langer redelijk of juist om alle beslissingen over te laten aan een grotendeels anonieme machtselite die ons allemaal, door onze passiviteit, naar de ondergang voert. We moeten ons laten horen.

Iedere individuele christen heeft de zware verantwoordelijkheid om duidelijk en krachtig te protesteren tegen bewegingen die onvermijdelijk leiden tot misdaden die de kerk betreurt en veroordeelt. Dubbelzinnigheid, aarzeling en compromissen zijn niet langer toegestaan. We moeten een nieuwe en constructieve manier vinden om internationale geschillen aan te pakken.

De kerk is duidelijk van mening dat elke mogelijke poging moet worden ondernomen om oorlog af te schaffen, zelfs al blijven de theorie van de "rechtvaardige oorlog" en het recht op legitieme zelfverdediging intact. Maar een beroep op dit recht moet ons niet blind maken voor de veel hogere en meer urgente plicht om ons met alle macht in te zetten voor vrede.

Het artikel van de Maand van onze nieuwsbrief mag u delen met belangstellenden.
Meer over Thomas Merton & de Mertonvrienden van de Lage Landen:
www.thomasmerton.nl